

Leptospirose of de ziekte van Weil

In Nederland worden veel honden gevaccineerd tegen de ziekte van Weil. Deze ziekte is genoemd naar Adolf Weil, die de ziekte in 1896 voor het eerst beschreef. Pas in de jaren 20 van de vorige eeuw werden de leptospiren als ziekteverwekkers bekend. Het is een van de varianten van een ziekte die veroorzaakt wordt door een spiraalvormige bacterie. De hele groep van ziekten heet leptospirose. De ziekten komen over de hele wereld voor en er zijn er nu al meer dan 200 ontdekt. Ze zijn onderverdeeld in families, die we 'serovars' noemen. De meeste serovars komen maar in een bepaald gebied voor. Er is nog veel niet bekend, maar wat wel bekend is, is dat er veel diersoorten zijn die gevoelig zijn voor leptospirose.

Honden en Weil

De volgende soorten leptospirose kunnen honden besmetten: L. bratislava, L. canicola, L. grippotyphosa, L. icterohaemorrhagiae, L. pomona, L. saxkoebing en L. sejroe. Ook de mens kan meerdere soorten leptospirose oplopen. Canicola is een andere soort, die ook in Nederland voorkomt, maar daar bestaat helaas geen vaccin tegen.

De ziekte van Weil wordt overgebracht door de bruine rat, die overal in Nederland voorkomt. Hij fungeert als gastheer en hoewel de rat zelf geen last heeft van de leptospiren, kan hij wel andere dieren besmetten.

Kans op besmetting

Weil komt voor in stilstaand water, wanneer het water een temperatuur heeft bereikt van 22 graden of hoger. Dat betekent dus later in de zomer, als er ook botulisme of blauwalg voorkomt. In de rest van het jaar is de kans kleiner dan in deze maanden. Dieren die geen goed immuunsysteem hebben (dus pups, oude honden en honden met beschadigd immuunsysteem) lopen risico's. Niet alleen door in aanraking te komen met een besmette rat; ook de urine van een hond die Weil heeft opgelopen bevat leptospiren, die weer andere honden kan besmetten.

Symptomen

De acute vorm van leptospirose is in 30% van de gevallen dodelijk. Bij acute infecties is de urine oranjegeel en is de hond erg ziek. Als een hond een wondje in de bek heeft, dringt de bacterie daar naar binnen. Dit is ook de reden waarom pups die wisselen sneller een leptospirosenbesmetting krijgen.

Bij volwassen honden kan de ziekte vage klachten geven. De hond is echter niet echt ziek. De hond heeft lichte diarree of moet overgeven. Er kunnen wel stukjes darm in elkaar geschoven zijn, wat een levensbedreigende situatie is waarbij direct operatief ingrijpen noodzakelijk is. De leptospiren gaan in de buisjes van de nieren zitten en kunnen uitgescheiden worden in de urine. Dit uitscheiden kan wel een jaar duren.

De leptospiren kunnen door wondjes, maar ook door de slijmvliezen het lichaam binnenkomen. Ze komen in het maag-darmkanaal of in de geslachtsdelen binnen. Er lopen heel wat honden rond die leptospirose onder de leden hebben. Als het immuunsysteem deze bacteriën aankan, is er voor de hond zelf weinig aan de hand.

Vaak merkt de eigenaar het niet of zijn de symptomen zo weinig zeggend, dat hij er niet mee naar de dierenarts gaat. De hond lijkt na een paar dagen weer beter.

Het is niet gemakkelijk een goede diagnose te stellen, omdat leptospirose zich bij de meeste honden niet zo duidelijk manifesteert. Mensen komen met de hond bij de dierenarts omdat hij niet lekker is, wat verhoging heeft, spuugt en aan de diarree is. Dat kan dus van alles zijn, zoals een virusinfectie of een bacterie. Ook ernstige aandoeningen als hondenziekte, parvo, vergiftiging en medicijnvergiftiging moeten eerst uitgesloten worden.

Ziekteverloop en behandeling

De behandeling van leptospirose bestaat uit antibiotica. Na eerst 14 dagen een gewoon antibioticum gehad te hebben, moet de verdere behandeling bestaan uit een kuur doxycycline voor minimaal een maand. Dat moet voorkomen dat de hond een drager blijft. Als de lever en of nieren erbij betrokken zijn, moet daar ook voor behandeld worden. Zeer zelden blijft er nog wat schade aan de nieren over.

Het kan zijn dat de hond alleen de bacteriële fase gehad en die heeft gereageerd op de antibiotica. De hond, die leptospirose heeft gehad in een zeer milde vorm, is ogenschijnlijk beter. Maar de ziekte suddert verder. De leptospiren hebben zich in de nieren genesteld en worden met urine of zaad uitgescheiden.

Ook mensen kunnen geïnfecteerd worden. Soms gaan mensen met hun dier niet naar de dierenarts en 'kijken het even aan'. Na een paar dagen is de hond ogenschijnlijk weer opgeknapt. Dan volgt de fase waarin de organen beschadigd raken: geel zien, meningitis, nierontsteking en bloedingen en er kunnen oogbeschadigingen optreden. Er kan onderzoek worden gedaan, maar dat haalt weinig uit en zal in de praktijk ook weinig gedaan worden. Deze onderzoeken zijn vaak kostbaar. De dierenarts kan beter op de symptomen afgaan en dan met antibiotica behandelen.

Als er een hond overlijdt, wordt er bijna nooit onderzoek gedaan of er sprake was van leptospirose. Zeker als de hond of de pup niet gevaccineerd is, wordt als doodsoorzaak eenvoudigweg leptospirose ingevuld. Als de hond wel gevaccineerd is, is het volgens de meeste dierenartsen of geen leptospirose, of het is een andere serovar. Maar in alle gevallen kan er een aseptische meningitis ontstaan. Dat is een ontsteking van de hersenvliezen zonder bacteriën, van binnenuit dus. Het is te behandelen met corticosteroiden, maar het kan meerdere keren terugkomen.

Vaccinatie

Gelukkig bestaan er vaccinaties tegen veel leptospiren. Het vaccin is maar 3-6 maanden werkzaam en niet alle dierenartsen houden hier rekening mee. Als een hond bijvoorbeeld in de maanden oktober–november gevaccineerd, is de kans op besmetting nihil, aangezien honden in de werkzame periode van het vaccin nauwelijks zwemmen vanwege het koude weer. Tegen de tijd dat de hond het water in gaat, is het vaccin niet meer werkzaam.

Het vaccin tegen leptospirose bestaat uit dood materiaal. Maar om deze toch effectief te maken, is er een hulpstof bijgevoegd, thimerosal of thiomersal genaamd. Deze hulpstof bevat een hoge concentratie kwik. Kwik is echter een zenuwgif, dat in zeer kleine hoeveelheden hersenbeschadigingen kan veroorzaken. Het veroorzaakt ook een verhoogd risico op hart- en nierbeschadigingen. Bij pups kan de thimerosal namelijk door het bloed naar de hersenen gaan. Die verbinding (de bloed-hersenbarrière) sluit pas op

latere leeftijd. De pup gedraagt zich autistisch (er dringt niets tot hem door) er kan ook hyperactiviteit ontstaan.

Er zijn verschillende andere aandoeningen die door sommigen worden toegeschreven aan de vaccinatie tegen leptospirose. Encefalitis en meningitis komen voor, allebei aandoeningen van de hersenen. Ook worden er oogaandoeningen genoemd, zoals conjunctivitis, een bindvliesontsteking en uveitis. En daarnaast nog nefritis, een ontsteking van de nieren, die kan resulteren in nierfalen of schade aan hart en/of darmen. Er wordt geschat dat bij 1 op de 10 honden één of meerdere bijwerkingen kunnen optreden.

Leptospirose is te genezen, maar vaak zijn de klachten vaag. Alleen als het acute leptospirose is, zal een dierenarts dit ontdekken en antibiotica geven.

Bronnen

1. JF Prescott, D Key: Veterinary Record 2008.
2. CA Adin, LD Cowgill: Journal of the American Veterinary, 2000. Am. Vet. Med. Association.

